ולרבי שמעון דלא בעי קידוש קומץ. כלומר בהקומץ לבד (מנחות דף פו.) שלא נכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר: **ונמ"ד נמי ר"ש בעי קידוש קומץ.** למיכא למולחי דפליגי התם במילתיה דר"ש ומיכא למ"ד הכל מודים בקומץ שטעון קידוש וכי קתני ר"ש [ג] כשרה בהקטרה קתני התם שטעון קידוש דבעי שמעון דכשר בלא קידוש ואפילו הכי קתני ר"ש בהקטרה כשרה ולא בעי קידוש. **נשמאל לכשורי מכשר.** לקדש דלא עדיף קידוש הקומץ מקבלת הדם דמכשר לה רבי שמעון בשמאל: **אי נקמיצ גופיה.** שהמה בימיו דלר"ש לא נפקא ליה [ד] מוקמן הכהן לבדו דלא אמרו לעיל [ג.] דבעינן לרבי שמעון שטעון [ה] מדר' יהודה נפקא: **מאי טעמא דר' שמעון.** דמכשר הקטרת קומץ שלא נכלי שת שעלן: **לומדה** [ו] בנמחן שלא נכלי שת ובעינן ימין לכתיב בה שטעון שחיטה בימין [ז] וכתיב בה **נפש אחת נשמאל לאשם.** שזריקה [ח] בכלי שרת בשמאל לר"ש כדלמר לעיל זרק בשמאל פסול ור' שמעון מכשיר שלמא לי בעי ביד עביד לי בכלי עביד וממילא נפקא קמיצה בימין דהא עבודת יד היא ולא עבודת כלי: **נקומץ דמנחת חוטאת.** שהמה קמיצתו בימין [ט]: **דתולין ות"ר שמעון.** בפ"ק דמנחות (דף ו.) גדין הוא שהמה מנחת חוטאת טעונה שמן ולבונה שלא יהא חוטאת נאכל ומפני מה לא הטעינה שלא יהא קרבנו מהודר סד"א קמיצת שמאל תמכשר מקמיצת ימין [י] בקבלה אמר רב יהודה אמר רב השוחט צריך שיקבל את כל דמו של פר שנאמר [1] ואת כל דם הפר ישפך והא בשיריים כתיב אם אינו ענין לשיריים דהא ליתיה לכוליה דם תניהו ענין [כ] בקבלה אמר רב יהודה אמר שמואל [2] השוחט צריך שיגביה סכין למעלה שנאמר [3] ולקח מדם הפר ולא מדם אחר ודם הפר מקנח ליה אמר אביי [ל]בשפת מזרק כדכתיב [4] כפורי זהב אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא [1] השוחט צריך שיתן

ולר"ש דלא בעי קידוש קומץ ולמאן דאמר לר"ש נמי בעי קידוש קומץ בשמאל אכשורי מכשר יד יד דרבא למה לי אי לקמיצה עצמה מדרב יהודה בריה דרבי חייא נפקא [מ]דאמר ר"י בריה דרבי חייא מאי מעמא דרבי שמעון [דאמר קרא] [1]קודש קדשים היא כחטאת ובאשם בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל באשם לא נצרכא [אלא] לקומץ מנחת חוטא סד"א הואיל ואמר ר"ש [ב]שלא יהא קרבנו מהודר כי קמץ לה בשמאל נמי תיתכשר קא משמע לן: **מתני'** [ג]א**נשפך הדם על הרצפה ואספו פסול: גמ'** תנו רבנן [2]ולקח הכהן המשיח [ד]מדם הפר מדם [ב]הנפש ולא מדם העור ולא מדם התמצית מדם הפר דם מהפר יקבלנו דאי סלקא דעתך מדם הפר כדכתיב מדם ואפילו מקצת דם [ה]והאמר רב [מ] השוחט [א] צריך שיקבל את [ו]כל דמו של פר שנאמר [3] ואת כל דמו [ב] ישפוך אלא מדם הפר דם מהפר יקבלנו וקסבר [ז]גורעין ומוסיפין ודורשין גופא אמר רב יהודה אמר רב [ג] השוחט צריך שיקבל את כל דמו של פר שנאמר [3] ואת כל דם הפר ישפך והא בשיריים כתיב אם אינו ענין לשיריים דהא ליתיה לכוליה דם תניהו ענין [ט] בקבלה אמר רב יהודה אמר שמואל [י] השוחט צריך שיגביה סכין למעלה שנאמר [2] ולקח מדם הפר ולא מדם אחר ודם הפר מקנח ליה אמר אביי [ל]בשפת מזרק כדכתיב [4] כפורי זהב אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא [1] השוחט צריך שיתן

הטעם נמי לא הוי [יב] נצע ימין במליקה מלא בהזאה דווקא ות"ת וכיון דר' שמעון פליג במליקה ס"ל מתני' דפרק חטאת העוף (לקמן דף סח.) דמלק בשמאל כו' לא מתיא כרבי שמעון [ג] והא על כרחין כרבי שמעון מתיא מדקתני סיפא לו בלילה אינו מטמא בגדים מצית הצליעה ומפרש טעמא [י] משום דכל שפסולו בקדש אינו מטמא בגדים מצית הצליעה ומפרש בגמרא דכיון דהך שחיטה עלה לו פסול ואינו מטמא בגדים אלא מי שנגע בו בחייו או במותו ומת ונטמא בטומאת ערב ואינו מזה ומטהר ביום השלישי והשביעי ומכבס בגדיו ורחץ במים ואחר השקיעה טהור ואוכל בקדשים ואין צריך להזות עליו שלישי ושביעי ולא מיבעיא הצליעה שהיא פסולה מחמת עצמה אלא אפילו הצליעה שנפסלה מחמת שנגע בה ראשון ראשון ומת ראשון ראשון ומת שני שני ומת שלישי שלישי ומת רביעי רביעי ומת חמישי חמישי ומת ששי ששי ומת שביעי שביעי ומת שמיני שמיני ומת תשיעי תשיעי ומת עשירי עשירי ומת אחד עשר אחד עשר ומת שנים עשר שנים עשר ומת שלשה עשר שלשה עשר ומת ארבעה עשר ארבעה עשר ומת חמשה עשר חמשה עשר ומת ששה עשר ששה עשר ומת שבעה עשר שבעה עשר ומת שמונה עשר שמונה עשר ומת תשעה עשר תשעה עשר ומת עשרים עשרים ומת עשרים ואחד עשרים ואחד ומת עשרים ושנים עשרים ושנים ומת עשרים ושלשה עשרים ושלשה ומת עשרים וארבעה עשרים וארבעה ומת עשרים וחמשה עשרים וחמשה ומת עשרים וששה עשרים וששה ומת עשרים ושבעה עשרים ושבעה ומת עשרים ושמונה עשרים ושמונה ומת עשרים ותשעה עשרים ותשעה ומת שלשים שלשים ומת שלשים ואחד שלשים ואחד ומת שלשים ושנים שלשים ושנים ומת שלשים ושלשה שלשים ושלשה ומת שלשים וארבעה שלשים וארבעה ומת שלשים וחמשה שלשים וחמשה ומת שלשים וששה שלשים וששה ומת שלשים ושבעה שלשים ושבעה ומת שלשים ושמונה שלשים ושמונה ומת שלשים ותשעה שלשים ותשעה ומת ארבעים ארבעים ומת ארבעים ואחד ארבעים ואחד ומת ארבעים ושנים ארבעים ושנים ומת ארבעים ושלשה ארבעים ושלשה ומת ארבעים וארבעה ארבעים וארבעה ומת ארבעים וחמשה ארבעים וחמשה ומת ארבעים וששה ארבעים וששה ומת ארבעים ושבעה ארבעים ושבעה ומת ארבעים ושמונה ארבעים ושמונה ומת ארבעים ותשעה ארבעים ותשעה ומת חמשים חמשים ומת חמשים ואחד חמשים ואחד ומת חמשים ושנים חמשים ושנים ומת חמשים ושלשה חמשים ושלשה ומת חמשים וארבעה חמשים וארבעה ומת חמשים וחמשה חמשים וחמשה ומת חמשים וששה חמשים וששה ומת חמשים ושבעה חמשים ושבעה ומת חמשים ושמונה חמשים ושמונה ומת חמשים ותשעה חמשים ותשעה ומת ששים ששים ומת ששים ואחד ששים ואחד ומת ששים ושנים ששים ושנים ומת ששים ושלשה ששים ושלשה ומת ששים וארבעה ששים וארבעה ומת ששים וחמשה ששים וחמשה ומת ששים וששה ששים וששה ומת ששים ושבעה ששים ושבעה ומת ששים ושמונה ששים ושמונה ומת ששים ותשעה ששים ותשעה ומת שבעים שבעים ומת שבעים ואחד שבעים ואחד ומת שבעים ושנים שבעים ושנים ומת שבעים ושלשה שבעים ושלשה ומת שבעים וארבעה שבעים וארבעה ומת שבעים וחמשה שבעים וחמשה ומת שבעים וששה שבעים וששה ומת שבעים ושבעה שבעים ושבעה ומת שבעים ושמונה שבעים ושמונה ומת שבעים ותשעה שבעים ותשעה ומת שמונים שמונים ומת שמונים ואחד שמונים ואחד ומת שמונים ושנים שמונים ושנים ומת שמונים ושלשה שמונים ושלשה ומת שמונים וארבעה שמונים וארבעה ומת שמונים וחמשה שמונים וחמשה ומת שמונים וששה שמונים וששה ומת שמונים ושבעה שמונים ושבעה ומת שמונים ושמונה שמונים ושמונה ומת שמונים ותשעה שמונים ותשעה ומת תשעים תשעים ומת תשעים ואחד תשעים ואחד ומת תשעים ושנים תשעים ושנים ומת תשעים ושלשה תשעים ושלשה ומת תשעים וארבעה תשעים וארבעה ומת תשעים וחמשה תשעים וחמשה ומת תשעים וששה תשעים וששה ומת תשעים ושבעה תשעים ושבעה ומת תשעים ושמונה תשעים ושמונה ומת תשעים ותשעה תשעים ותשעה ומת מאה מאה ומת

גורעין ומוסיפין ודורשין. לא שייך למיפרך סכינא מריפא לפסקא קרקי [כו] שלא כשמסכר תיבה אחת כי היכי דיש נוחלין (ב"ב דף קיח:) ומה תאמר תיפוק לי מדממעטינן דם סכין כל שכן שעל הכלפה ויש לומר דלימא דם סכין גרע משום דמתקבלה בפסול לי נמי לא נלמ טעמא דגורעין ומוסיפין ודורשין הוה אמינא דמדם הפר ולא מדם שאר בהמה ולא מדם הפר ודבר אחר ודם הפר ודבר אחר מתא למעוטי שעל הכלפה מכל דסכין שפיר דמי:

בשפת מזרק. [פירש"י] כאוך ולא שיפול [לתוכו פי'] כאוך הממזרק דאם כן הוה ליה דבר אחר [ואין להקשות] דגבי חזאה דפרה אמרינן גמר להזות מקנח ידיו בגופה של פרה בפרק קמא דמנחות (דף ז:) אבל הכא לא מקנח ליה לסכין בגופה של פרה לפי שאז היה הסכין מלא נימין ולא היה עוד נאה לשחוט ומיהו בהזיית שמעתא גופה גבי פרה אמרינן בשלמא ידו מקנח לה בגופה של פרה מלא מקנחו במאי מקנח אמר מיבי דשמא קשה גילח מסיקא דמכשיר כ"ש מזקיה וכ"ש בקבלה. ג"ש, דשינו עבודה כל כך. ופ"ת דשאני הזיית שמעתא דהכא כשר, פ"ג דמיירי בשחיטה כשרה, דאי בשחיטה פסולה כגון שנשחט בסכין שיש בה פגימה כשר כדלקמן (דף לב.) אבל בשחיטה כשרה אפילו יש בה פגימה לא כשר כדלקמן (דף יב.) ומיהו לפי מה שכתבתי בחטאת [ד]בשאר קרבנות כשירים בשמאל כדאמרי' עשה כ"ש בקבלה [כז]. ות"ת ותו דר"ש הוי"ל לפלוגי ולהכשיר משום דעבודה שאפשר לבטלה הוא. ג"ש, כי היכי דהוה מכשיר לעיל בשילהי פ"ק (דף יב.) הולכה מזר אי נמי מקום שנהגו [ה]בחטאת [ד]בשאר קרבנות כשירים בשמאל כדאמרי' עשה כ"ש [כח] בשמאל כשפסל [כט]. ות"ת כיון דילפינן מלא בעינן דוקא וכו' (תוס' חי'. מ"כ): **בא"ד** וצ"ע אי מצי לפרש בו'. גליון, וקשה לפי' דלין זה כל שכן דהא מכשיר בקבלה פסול בשאר קרבנות כשר, ת"ש דשחיטה בחטאת עיקר מכירה בשאר קרבנות. ויש לתקדק דזרק בשמאל פסול מטא לתנן פרק כל הפסולים (דף לב.) קבל בימינו ונתן בשמאלו יחזיר לימינו, דאפילו יכיר למעלה בשעת הולכה מ"מ משמעינן דכשהוא נקדש בעינן מלא בהולכה וכ"ש בקבלה [ל]. ומיהו קשה ולמאי דחטאת כי מתני' דתנן (לעיל נו:) [קבל] בשמאל פסל, ולמ"ד

מסורת הש"ס

ו) לעיל יח. וש"נ. ז) [סוטה טו. מנחות ו. י:]. ח) לעיל טו. יומא מח. מזר מנחות כו: עי' ת"כ ויקרא נדבה פרשי ד. ה"א, וע"ע ירוש' יומא פ"ה ה"א. ד) ע' ת"כ ויקרא חובה פרשי ג ה"ז. ט) [יומא מח. ע"ש טו: ע"ש למ"ד והמלח רבי יהודה המקבל וכו'], י) [ע' תו' לקמן לד: ד"ה למעוטי], יא) יומא מח. ב"ש שיטה מ"ב] [בכורות מד:] ירוש' נזיר פ"ה ה"א, סוטה פ"ה ה"א, הוריות פ"א ה"ג, יב) [לקמן לג: מנחות ז:], יג) ויקרא ה יב, יד) לקמן סט., טו) לקמן כז:, טז) לעיל טו:, יז) ועי' לעיל יא. בתד"ה בא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמר רב יהודה אמר רב השותט צריך: (ב) שם תניסו עניו לקבלה: (ג) רש"י ד"ה מאי טעמא וכו' קדשים הוא כחטאת וכאשם לכי לימקח: (ד) ד"ה גא לעובדה וכו' בכלי הוא ובשרה וכו' אי בעי בכלי: (ה) ד"ה לקומץ וכו' בימין סד"א ה"ג ולא"ת ל"ל והל"מ:

שינויי נוסחאות

א] ביומא (מח ע) הגי' והאמר רב יהודה המקבל (הגרי"ב. וכ"ה בכי"ק): ב] ל"ל ואת כל דם הפר ישפך. וכ"ה בסמוך (הגרי"ב. וכ"ה בכתה"י): ג] נ"ל ר"ש שלא בכלי שרת כשרה (גליון): ד] אצבע וכהונה מדר' יהודה ב"ר חייא (ש"ן): ה] העלו (ש"ן): ו] ל"ל ביד (שמ"ב): ז] שזריקתו (כ"י ש): ח] כלן ס"ל ומ"ד דאי ס"ד (צ"ק וק"נ. וכ"ה בד"ה): ט] ודורשים כך שמעתי בסדר (ש"ן): י] והא בשפיכה כל"ל (ש"ן): יא] לתוכו (ש"ן): יב] הוה נמקח (ש"ן): יג] בש"מ נוסף והיכי מצי למימר הכי: יד] ל"ל כיון (שמ"כ"י, יעב"י): טו] ל"ל מכבשים (בה"ז): טז] והא דאמרינן נמקח. ול"ל דבפרק כל הפסולין תנן קיבל כו' (ש"ן וגליון). והך ל"ש נקי מלקמיה (פ"ח וש"ן). אבל בש"ן וק"ק פי' דקאי מלעיל, ע"ש גילחפס ופירוסס. וע"ע קר"ח, טו"ק ומלמ"ט: יז] יחזור (כ"ה בחשובות): יח] ל"ל הולכה מ"מ [קשה] הא לא כתיב (ד"ז וגליון): יט] בש"מ נוסף כי היכי דהוה מכשיר לעיל בשלהי פ"ק הולכה בזר אי לאו משום דילוף מק"ו: כ] בגליון נדפס נ"ל ואינו. ול"ע לפרכו (חזו"א ס"ד סק"ה וש"נ): כא] דמשני בשלחי דם חטאת (לקמן לח ע) סבר כ"ל (ש"ן): כב] בהיקשא הגרי"א חבר). ועיין בש"ן דמקריש שלפינהו (ש"ן): כד] ל"ל דלר' (ש"ן): כה] ל"ל כהן (יעב"י והגרי"ז חבר). וכ"מ מתוס' דכתן: כו] עי' מ"ש מ"ש להגיה: כז] נ"ל בזריקה: כח] נ"ל דאמאמרינן בסמוך בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כו': כט] מדכתיב משום דאין לעובדה כלי שלא כלפה קלי על עובדת הקבלה, וע' תוס' מנחות שלמו פ' זה (גליון):

ליקוטים

דם מהפר יקבלנו. כלומר מדם שכתוב בפסוק קח המ"ם ממנו ונשאר דם והוסף אותו על הפר שנמצא הפסוק דם מהפר. קסבר גורעין המ"ם ומוסיפין אותו על הפר ודורשין אותו דם מהפר כו'. ואם קבל דם הפר בכלי ונשפך מן הכלי ואספו כשר כי הכלי קדשו כבר. (ר"ש יומא מת.) **גורעין ומוסיפין ודורשין.** כלומר דבר שמסורת בידינו הלכה למשה מסיני שהדין כך ושיש לו רמז מן התורה, אע"פ שאין מקום הרמז ההוא מסורת בידינו, אנו רשאין לגרוע מתיבה זו ולהוסיף בשניה כדי לדרוש את המקרא על דרך הדין המסור בידינו כדי לעמוד על מקום הרמז מן התורה. וכי תימא אם אינה לכתוב קרא הכי. הא לא קשיא, דאנן לאו מיעקר קא אתינן למעקריה לקרא מפשטיה לגמרי, דהא קיימא לן אין מקרא יוצא מידי פשוטו אלא בבכור דפרשת יבמין בלחוד, והלכך אצטריך קרא כדכתיב לפשטיה כו'. (ל' רמח ס"ע קיח:)

תורה אור השלם

1. לֹא תֹאפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נְתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשַּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם:
ויקרא ו, י
2. וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדַּם הַפָּר וְהֵבִיא אֹתוֹ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא ד, ה
3. וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא ד, ז
4. כִּפּוּרֵי זָהָב שִׁלְשִׁים בְּפוּרֵי כֶּסֶף מִשְׁנִים אַרְבַּע מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה כֵלִים אֲחֵרִים אֶלְף:
עזרא א, י

מוסף רש"י

ולר"ש דלא בעי קידוש קומץ. דקתני שלא נכלי שרת פסולה וכ"ש מכשיר ופליגי תרי אמוראי בגמרא ר' יעקי ור' נחמן כר יצחק, חד אמר טעמא דר"ש שלא נלמ בעי ממן כלי לכיון דקומץ מכלי שרת מעלמו ומקטירו לפיכך במקדיש של חכם, ותד אמר הכל מודים בקומץ שטעון קידוש ושלא המכשר ר"ש שלא נכלי שרת בהקטרת המנחה קאמר, והייט דקפריך ולר"ש שלא בעי קידוש קומץ כדמפרש ר' יעקי ולר' נחמן דאמר נמי ר"ש בעי קידוש קומץ בשמאל שמעינן ליה דמכשיר ר"ש לקידוש קומץ כדאמרינן לקמן גם לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם. בשמאל כאשם. כלומר שלא בעי קידוש קומץ: עובדה. קידוש קומץ בכלי: עובדה. לקידוש קומץ: בשמאל כאשם. כלומר שלא בעי קידוש קומץ בכלי: בא לעובדה בכלי. שלא בעי קידוש קומץ בכלי שרת: ואוקי. [לעיל יא.]. בא לעובדה. הקטרת קומץ שהיא במקום זריקה: ביד. שלא קידשה בכלי (מנחות כו.). שלא קידש קומץ בכלי שלא קמץ בימין ואוקי קומץ בכלי שרת (שם י.) עובדה בימין בחטאת. שהקומץ הא זריקה שהיא ביד בימין, דכתיב בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן ונתן וגו' ולבישן בימין ונתן שלא תהא נתינה שלא בימין, דכל מקום שנאמר שלא בימין וכהונה אינו שלא בימין (לעיל יא. ובמנ"ז מנחות כו.). בא לעובדה בכלי. שקידש קומץ בכלי: עובדה. לקידוש קומץ: בשמאל כאשם. שלא בעי קידוש קומץ בכלי שרת: ואוקי. [לעיל יא.]. ובמנ"ז מנחות כו.). בא לעובדה בכלי. שקידש קומץ בכלי: עובדה. לקידוש קומץ: בשמאל כאשם. כלומר